

JAKOV
KOPILOVIĆ

skretnice

JAKOV KOPILOVIĆ
SKRETNICE

PROF. BELA
EX LIBRIS
GABRIĆ

zkvh.org.rs

zkviti.rs

KORAČNICA ELEKTRIČARA

Riječi: Jakov Kopilović

Muzika: Milan Asić

f Koračnica

1.) Mlicama sve se blista zvjezdice ko
2.) kamelice, tepavice lepe i sive

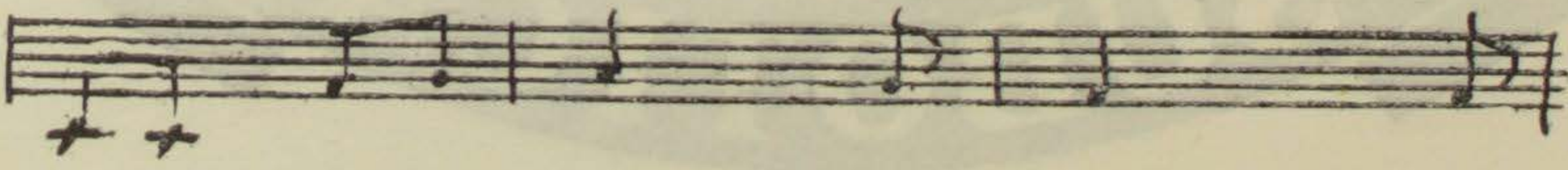

nijoli - ce, a iz tame razlistole
raspjevane, otkrivaju tame lice

Refrain

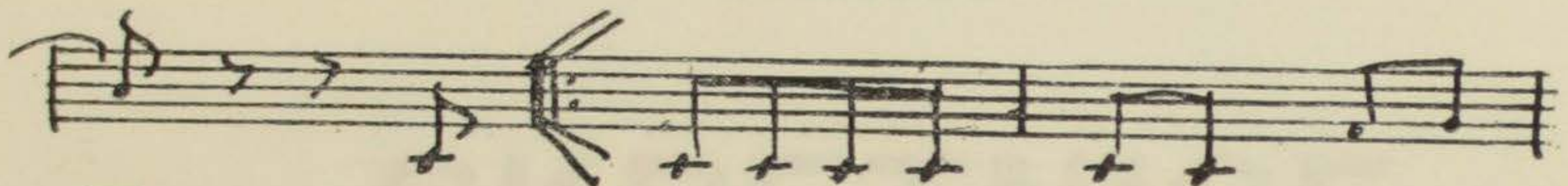
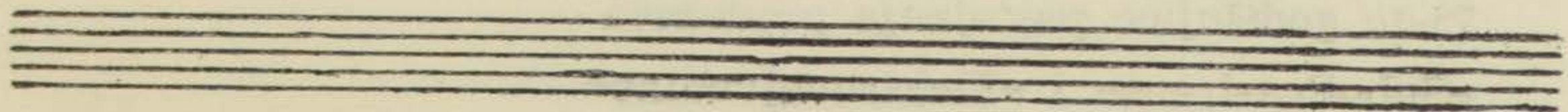
Kao slatke prepelice . jure, jure
novih dana zore rane . jure, jure

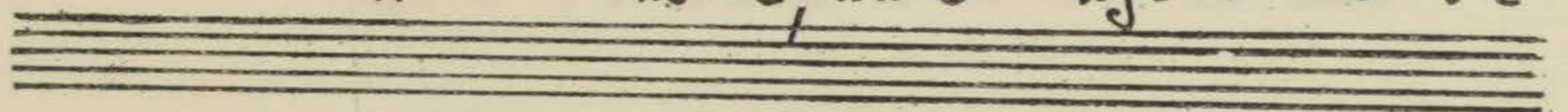
svijet naši tram - va - ji i

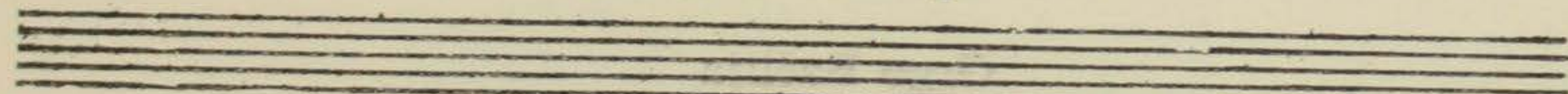
auto - lomi sonda voze nas. —

A iskra, iskra ajeni - ca se

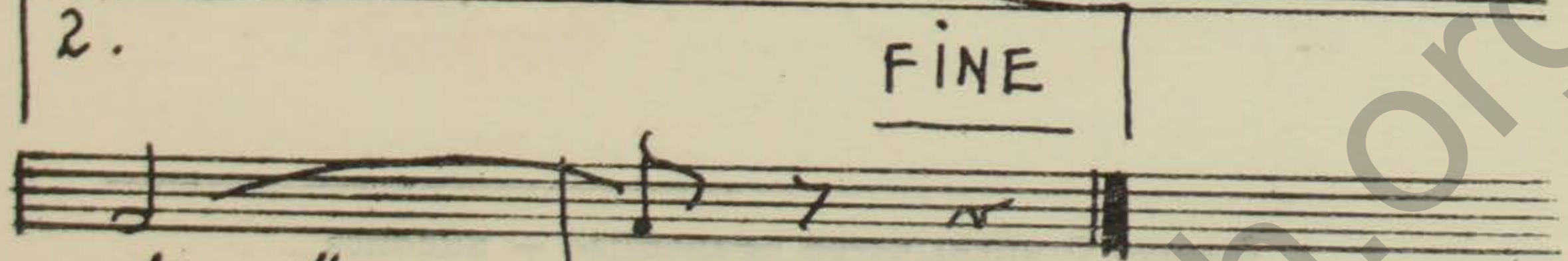
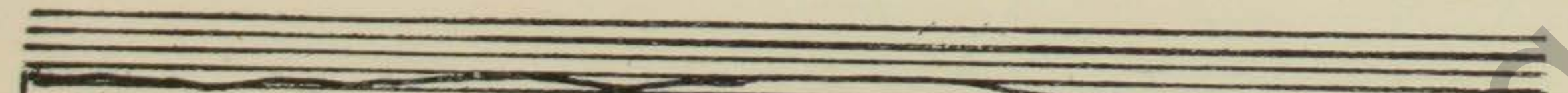

sje — ji, otog na - prijed

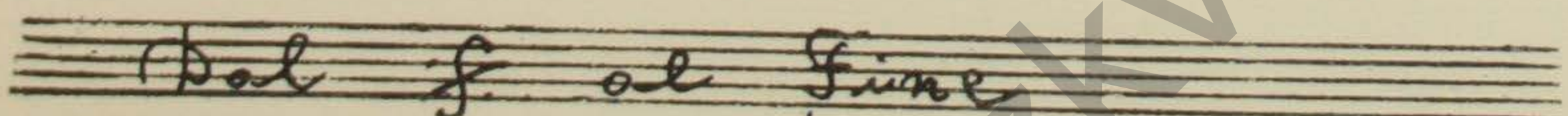
"Subotica - trans." —

A

FINE

— trans." —

al Fine

skvhn.org.rs

Uredio i izdao

Redakcioni odbor

Organizacionog odbora za proslavu
75-to godišnjice postojanja preduzeća
»Subotica-trans« i »Elektrovojvodine«

S u b o t i c a

Tehnički urednik:

Grgo Bačlija

Naslovna strana:

Milan Poznovija

Štampa Grafički zavod »Panonija« — Subotica

1.000 primjeraka

JAKOV KOPILOVIĆ

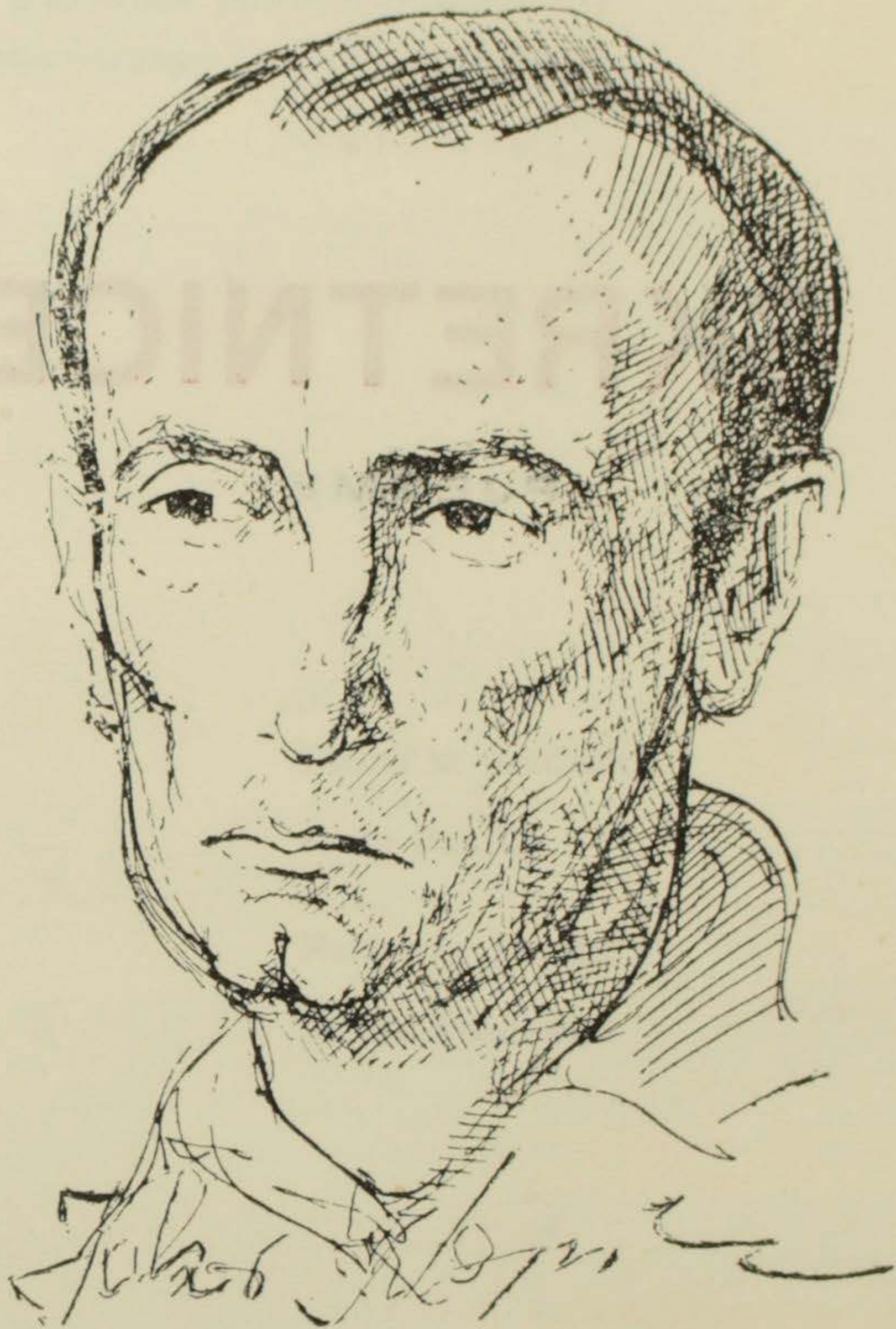
SKRETNICE

PJESME

SUBOTICA
1971.

zkvh.org.rs

JAKOB KORJALOVIC

PROFESSOR

1911

I DIO

OBICNE CIPKE RIBCI

zkvh.org.rs

OBIČNE ČIPKE RIJEČI

Čipke su to što je riječ
na vrhu, prava i lažna,
svojim čipkama i riječima
u svim partijama sveta.

To nisu samo oni koji
su čipke, nego i oni koji
su čipke, nego i oni koji
su čipke, nego i oni koji

Sve što je čipka, to je
jedino što je čipka,
Ljubav i drug — to je čipka,
na vrhu se u svim partijama

OBIČNE ČIPKE RIJEČI

zkvh.org.rs

OBIČNE ČIPKE RIJEČI

Čipkasti valovi jezera
na vjetru prstima tkani;
i riječi čahure vremena,
u nama pamte se dani.

To nisu zvona od tuča,
ni tornjevi, ni soliteri,
nisu dimnjaci. Sve ključa
u vrevi saobraćajnih dveri.

Svetinje. Zvijeri. Dani —
godine golih goblena.
I čovjek, i drug — tako zvani,
ne vidi se u magli problema.

POLARNA SVJETLOST

Proljeće otvara prozore,
da večernje zvijezde zovnu.
Kola jure svu noć, do zore.
Tramvaj je nalik ovnu.

Bode daljine. I skače.
A nebo crvenilom gori.
Putnici pričaju o svaćem.
A starije sjećanje mori.

»Tako je bilo uoči Rata.
Svjetskoga rata. Dobro pamtim.«
Putnik s perona kroz vrata
gleda u nebo. I zatim zašuti.

RADANOVAC

Mrgodan jutnos — Radanovac
pozdravlja tramvajska kola,
popio svoju kapljicu, udovac,
a noć je bila kao smola.

Drvena kutija još prazna.
Putnika nema. Spava voće.
Dosada u kolima — kazna,
struja nas spasava samoće.

Život buja. Sunce u višnji.
Okice crne ispod trepavica
zelenog lišća; krošnje u nošnji
radanovačkih djevojčica.

KONDUKTERKA IZ PARIZA

Bezbroj motora preko Sene,
nebrojeni kilometri pruge;
dosadni dani ko hijene
gutaju ljude, od tuge.

A žena čita Verlenu,
i ukradeno »Cvijeće zla«.
Čitanje pasija je njena,
a dosadan postajem — ja.

Inteligencija? . . . U limuzini
putuju svijetom kaćiperke.
Poezija u svojoj visini
živi u srcu — kondukterke.

SIN GOSPODINA UČITELJA

Šandorski prota, i učitelj —
inteligencija periferije;
jedan liči na hmelj,
a drugi mudrost krije

ispod mantije. Brada.
Učitelj uvijek fin.
Hlače povlači, parada.
Ugledan. A njegov sin

kroz prozor srce baca
curicama, lekcije daje.
Od mila zvale ga: Braca —
djevojke sa uzdisajem.

Moj drug, vragolan,
prkosan. Nekada kamen.
Vozio sam ga radostan,
živahan, pomalo lanen.

PORUČNIK KONJIČKE KASARNE

Jablan. Ponosan poručnik.
U tramvaju je svaki dan.
I nije kao običan putnik.
U oku bol krije rasplamsan.

O boku lajava sablja
vuče se lijeno, mrgodna.
Oficirska glava ko čaplja.
Naokolo ravnica plodna.

Pod bluzom srce. Uniforma.
Na ramenu nosi paletu
i dvije zvijezde, forma.
Zijevnu kasnu neku kletvu.

DIREKTOR STARI

Sjedimo jedan kraj drugog
uz kafu i kiselu vodu;
umorni od života dugog,
obojica »tjeramo modu«.

On elegantan. Mene krasi brada.
Razumijemo se i bez riječi;
bliski smo danas, a nekada
mladi i ludi. Iskustvo nas liječi.

Gospodine . . . družite direktore,
naši su dani prošli u magli;
ja sam otišao u profesore,
a vi, u mir. Oko mi se cakli.

VELIKA ZGRADA -CENTRALE-

Koči se u cvjetnom parku.
To je Velikog čovjeka stan.
Pod bluzom ljubav, varku
krije prvi jesenski dan.

Budi se sunce; ko bor
ponosan, u oku još san,
vitak gospodin direktor.
Kažu, da je oštrouman.

Tepisi, lusteri i slike —
luksuz i časti, novac u kasi.
Za predratne prilike
obično. A tuđe radničkoj klasi.

KARČIKINA VEČER

K. K.

Naša je ljubav karika.
Svjetlost prijateljstva
obasja nâs — dva.
Sjedimo: Karčika

i ja, i djeca, i žena.
Časkamo. Iskrena
srca nepogašena,
a stabla vita i snena.

Svaki svoj bol
nosi u kosi
kao oreol.
Zato smo ponosni.

LJUBAV U GATU

Opet smo zajedno:
vozač Marko i ja.
Jutro dijete čedno.
Jure kola i bećara dva.

U bluzama srca žarka,
u glavi prazno. Praćke.
Slušam avanture Marka,
ljubavne priče bunjevačke.

»I noćas sam bio na banku
milovan, dok svane dan.«
Najljepše cure su u Gatu.
A danas, sve je samo san.

PRODAVAČICA CVIJEĆA

U kola ulazi prodavačica
cvijeća. Moli kartu za Palić.
Duet veselih tračnica.
Noćas je na svadbu nalik

jablanova i vrba red.
Stajemo . . . Postaja »Abacia«.
Glazba ciganska — lijek.
Trijezan, a opet pijan, i ja

od snova, mladosti, od noći.
Ispraćam prodavačicu cvijeća.
Vratit će se oko ponoći.
Želim joj da je prati sreća.

SLIKAR U TRAMVAJU

Pijan od bola,
i od vina,
voze ga kola
tramvajska,
bez splina.

Ruka drhtava,
plava usna —
vaza.
U očima boje
trava
ostavljenih staza.

U snu kista
nosi svoje slike.
Boje su ptice.
I sudbine iste.

BORAC U KANCELARIJI

Sjedi za pisaćim stolom,
samotan, i prkosan — sâm;
teško pokretan, s drvenom nogom,
i danas spreman da pođe na Bolman.

Osvanuli su novi dani. Remiza . . .
I vozni park autobusa.
Cvijeće i živa ograda iz bliza
s puno smisla za boje, ukusa.

I pjesnik-invalid, al' srca vrela,
gost je »Subotica-transa« danas;
u menzi za stolom zujanje pčela.
A dan klizi niz srebrni talas.

BAČKI MUZEJ NA PALIĆU

Bezbroj plakata starih
i slika i drugih stvari
složene su kao tepih,
a prošlost tiho krvari.

Jedan je djelić Bačke
svaka stranica stara:
srpske i hrvatsko-bunjevačke,
i prošlosti naših Mađara.

Doktora Joce krasni
muzej u čiloj vili
kulturni je rasadnik
odoljevao svakoj sili.

Al' starost zakuca na vrata.
Sve veća niza đerdana.
Trese se srebrna brada
od godina, i od dana.

VERMEŠ

Starac srebrne brade
i krhkog stasa trske,
u očima čuva balade:
zgrčene staračke prste.

Oči mu ko čisti kristal,
sunčana duša još grije;
ostaje sportski ideal,
al' vrijeme i srca rije.

Povratka nikome nema.
Zriju nade dok ne umreš.
Kraj obale staza — poema:
Živio je jednom Vermeš ...

KMECOVA »KRIVINA«

Otac, gospodin Kmec
na uglu imao vilu,
i sinove, kao zec
voljeli milinu: čilu

violinu cigansku.
Čuvena Kmecova »krivina«.
Po svu noć lumpuju majsku,
palički boemi kraj vina.

Pjeva im tramvaj
zadnji. Pozdravlja prvi.
U srcu mladosti sjaj.
Zora u zjeni. A noć u krvi.

SMRT NA BANDERI

Na stupu samotan, visoko
stoji s pojasom od kože;
osmotri žice ko soko:
što se učiniti može?

Zasvira na žici smrti,
i plane. S visa se sruši
u trenu, u jednoj crti,
u njemu baklja se puši.

I nema mladog montera,
ubio ga visoki napon.
Možda zbog zaštitnih mjera . . .
Jer struja ima svoj zakon.

PRUŽNI RADNICI

Sunce ih prži, a oni ko crvi,
kopaju i čiste tračnice.
Pogledaš, ne znaš koji je crnji,
a pragovi šareni ko mačkice.

Izrasla zubača i korov —
zeleni tepih uz prugu;
saobraćajni znak orlov
pad, pokriva sve u krugu.

A vozač uspori vožnju . . .
I staje, samo za trenutak.
Radnici naliče na krošnjju
žutu u jesen, na mutan vrutak.

»MJESEC DANA ŠETNJE...«

Došla je starost u kola.
Sve po redu, bez pometnje.
Sa prsima punim bola
danas živim od — šetnje.

A nekad, još prije rata
tisuću devetsto trideset osme
tjedno primala se plata,
a mi radnici kao ose.

Ponekom ostane prazna
kesa. U očima čežnja.
Izrečena je obična kazna —
»mjesec dana«, tako zvana — »šetnja«.

KAKO TRAMVAJI USTAJU

Prvo se probudi portir.
Noćnik, koji često zaspi
pred zoru, kao leptir
trepavica mu se cakli.

Dobro jutro, stara remizo!
Vozač pregleda motor.
Konduktar prilazi blizo
kolima i upisuje broj

svoj i broj vozača, i kola.
Mi smo prvi, drugi nas slijedi.
Topi se već noći smola.
I zadnja zvijezda blijedi.

NOVI TEMELJI ZGRADE
»ELEKTROVOJVODINE«

Pjevaju pijuci i lopate,
u tijelu zemlje — temelji;
drugari dragi, kopajte!
Niće nova zgrada. Po želji . . .

Listam idejni projekat,
i čitam: katovi cvjetaju
u mojoj mašti ko letak,
na ovu pjesmu ne čekaju.

Eto, pjevam je. I ja . . .
rastem ponosan s njom.
Kao da budim se iz sna
sa pjesmom građevinskom.

Digitized by srujanika@gmail.com

JOŽEF KUBAT:
KOMPOZICIJA

ZVJEZDE

Nelaz, moćni van praha i ca tirdje naveljati,
vra. kao koji govoreju statek seljaka, ka po
O mi slovo, što nam jes kraće nego dote
i li mlade,
i li namjara!

U zena joci tječu hoda, tječu noga tječa
Vat koji je mračna sva podo vrela i ka
I ja nje ni vidim, ... nje bježe ravnih vjeha
bježe vječe hoda
i ka ni vječe hoda

TISUĆU I JEDAN DAN

zkvh.org.rs

ZVIJEZDE

Nebo, modri veo preko lica zemlje nasmijane,
veo, kroz koji proviruju zlatne zvijezde, ko oči.
O oči zlatne, što žudnjom krasite moje dane . . .
oči začarane,
oči nasmijane!

U vama gori tisuću kandila, tisuću mojih nada.
Vaš sjaj je mekana svila preko vesela lica . . .
I ja ništa ne vidim . . . samo bljesak zlatnih bubica,
bljesak tisuću kandila . . .
tisuću mojih n a d a.

P J E S M A

U dnevniku mojih uspomena
minula mladost sniva
u dubini vena
i u sjeni
iva.

Kuda je prošla? . . .

Ne znam. Mutnih zjena
za njom je jesen došla,
kroz simfoniju mojih uspomena.

Radosti . . . !

Hoćeš li se ikada vratiti
iz naše minule mladosti?

Mir. . . jesenje lišće šušti: nikada, nikada! . .

A mi prolazimo poljanama
i slušamo lišće suho,
a ono plače za nama
u ovo doba
gluho.

Da povratka nikome nema, ja nisam znao.
San je u suznoj zjeni,
usud je svima dao
kao meni
mladost,
što naglo teče
i proždire sreću ko hijena.
A kroz simfoniju svako veče
pokriva nebo zvijezdama uspomena.

U BRAZDI ROĐEN

U hladu pod krstinama
zemlji me je poklonila nana,
mala brazda zlatna —
moja majka.

Od tada rosa na mene pada
i slâna,
i snijeg
posipa brijeg mojih briga.

Tako je majka, Marija mala,
onih srpanjskih dana,
s kukom u ruci,
s rukom na klasu,
što daje kruh,
tako je rodila nana
sinčića svog,
Jašu.

U nadnici,
na salašu.

O, nadničari sveti! ...
Moj oče,
i majko mala,
slava vam! ...
I hvala!

TUGA SOKAKA

Za nečijom pjesmom tuguju sokaci,
za nečijom pjesmom . . .

A za mojom tugom nestaju sokaci,
nestaju u tuzi . . .

Nekada su tako znali moju mladost
po stopama samo.

Izlizani pločnik mrtav je ko radost
razbijene vaze.

Za nečijom pjesmom tuguju sokaci . . .

JESEN U GOSTIONI

Za svakim stolom
sjedi jesen,
i ja,
sa svojim bolom.

I žute čaše
prelivene —
studene zvijezde ispod svoda.

Obalom crnom bijele pjene,
i starost lista
gleda s poda.

Ž I V O T

Ja u sebi nosim sâm nesreću svoju
tok tihog trenutka što u tamu tone,
srh srebrnih slutnja što tišinom zvone,
tragedijom težnje stečene u znoju.

Ja u sebi nosim sat studene smrti,
ruj rumene zore ko lepezu dana,
što je srebrom rose u svitanje tkana
i svaki je pjesnik na plećima prti.

Težak mi je život, čemu da se jada,
kad glas u daljinu ko u ponor pada.
Ustani, ne kloni, koračaj, koračaj!

Kroz patnje u život pođi, i ojačaj!
Sve što tebe boli, to sve ljude boli,
a iskreno srce i mrzi i voli.

Rascvjetane kose
bujne kao ruže,
pod kapom prkose,
sa suncem se druže.

U zelenoj uniformi
mladost vinograda;
i pogled izazovni
publikom zavlada

kada zarudi zora,
i tramvajska kola,
i ja,
kliznemo iz šora
prugom do Šandora,
ja — 32

MLADOST NA TRAMVAJSKIM KOLIMA
(1937 — 1941)

I

O zbogom djetinjstvo, u nepovrat ode
veselo gledanje, nebriga i šala,
nevine radosti igre i slobode
za koranicu kruha i zov ideala.

I tako se naša rasplinula družba
i svaki na svoju pošao je stranu,
za zvon srebrnjaka čekala nas služba,
prodaja djetinjstva za zaradu sramnu.

Brojkama su moje žigosali čelo.
»Trideset i drugi« bilo mi je ime.
U grudima srce tužno neveselo,

slagalo je tajno stihove i rime.
Pod kapom je peklo mlado tjeme vrelo,
što postadoh sluga i nesretnik time.

II

O zarado moja, o moj crni kruše,
iskupljeni znojem, umorom i stidom,
zar se tako naši krasni snovi ruše
lažima satkani pod sramotnim zidom?!

Gušteri i zmijske košuljice svoje,
kondukteri nose uske uniforme,
oblače i svlače, često nagi stoje
ko konji pred vuču kad čekaju orme.

Najmiliji zvon je zveket čista srebra,
za glazbala sitih poslužiše rebra,
a glazba je bila lelek novog sebra.

Duša mi je bašta pogažena, pusta,
za zalogaj gladnih stvorena su usta.
Na zjene je nagla živa magla gusta.

III

I sada se sjećam tih tramvajskih kola
dupkom punih ljudi, staraca i žena,
sa izrazom srdžbe, ponosa i bola
slični bjehu meni, mali bez imena.

Radnici u sivom slabom odijelu
što poglede svoje ne dižu sa poda,
jedva malu plaću nose kući cijelu
»za nevolje, vele, kriva su gospoda.«

Jedan odgovara: »nema više brata«,
drugi zamišljeno u daljinu gleda,
samo klima glavom, odgovora ne da.

Motiku privlači, za dršku je hvata,
teško svima njima, ako bude rata,
krv će poljem teći bez mlijeka i meda.

IV

Iz srca su moga istisnuli radost
razgovori stvari varavih vidika.
Električna struja upila mi mladost
kao rumen zore sunce sa zrenika.

Plati, pa se vozi, to je svima jasno,
samo meni nije, a za kruh sa stola
putnika bez karte tražio sam strasno.
Cijeli ovaj život tramvajska su kola.

Ja sam jedan šaraf električnog stroja,
to putnici vide na kapi sa broja,
radostima oka obraze mi peku.

Krv, vino i voda u žilama teku.
U pijane noći piruju gospoda
na izmaku moći služi ih »sloboda«.

Kad osvane jutro, ogrlicu dana
o vrat stavi sunce voljenoj ravnici,
i zablista trava rosom uplakana,
mis' o slobodi dajem lastavici.

Ona je ponese iznad malih kuća,
gdje čuvaju ljudi lastavičja gnijezda,
i polaze na rad u rumen svanuća,
kada nebo krasi zadnja zlatna zvijezda.

Ja pokrijem srce krpom uske bluže,
i na glavu kapu, pod pazuhu torbu,
uputim se natrag u poniznu dvorbu.

Tramvajska su kola mučilište muze.
Sklopila se krila bijeloj ptici misli.
Sni o sreći srca grudi su pritisli.

KAMENOM PUCAM...

Dotakni moje rane
kamenom golim crnim.
Grakću dani — vrane.
Ja pucam u njih, da ih smrvim.

Ubijam minuli mjesec
novim Prvim.
Tako se krvim.

Z A M I R

Vi ste mi obećali dan
za izgubljeni san.

Prazne su radne liste
pjesnika.

Soliter raste ko jablan
i širi grane od betona.

Odozgo smije se vasiona
na ove patuljke ljude.

Mi smo svoj nemir
salili u metke,
u rakete,
ispalili
ko poklon
u svemir
i sebe.

Za mir . . .
Za mir . . .

KARANFILI, KARANFILI . . .

»Opet smo noćas malo
više pili . . . « —

A. Jakšić

Opet smo noćas malo više pili
u »Bijeloj lađi« ili u »Spartaku«,
s nama su bili i karamfili,
oteti suncu i prodati mraku.

Gledajmo ovaj veseli svijet
kako se ljulja u velikoj čaši.
I ja, i moj uveli cvijet
razumijemo se, koji smo naši.

Pjesma se ori: »O ljudi, ljudi . . .«
Na stolu leže mrtvi karamfili.
U svetoj žrtvi pali su na grudi.
Opet smo noćas malo više pili.

I KAO KOMETA

Svaki sobom nosi i nesreću svoju,
a sreća ga samo sporim kasom prati,
polomljena koplja u krvavom boju
samo ćemo zalud u trn zavitlati.

U tom vječnom krugu naš život se vrti
kao i planeta na kojoj se živi.
Netko je kometa, satelit do smrti,
i ništa mu ne smeta da se sebi divi.

SMRT MJESECA

Mjesec je posljednji vitez
u pjesme do sutra skrit.
O njemu su sanjali ljubavnici —
i ubice.

Ranit će ga brzina rakete
jednog jutra
i mahnito oko pilota.

Sramota . . .
Tko će pjevati o mjesecini? . . .
O svijetle rakete,
avioni,
interplanetari,
nebo vas zove na sprovod.
Zvoni . . .

Umro je Mjesec stari.

OBIČAN ČOVJEV

Zemljo, ti si moj prah.
U proljeće kad osjetim tvoj dah,
zaboravim na smrt
i strah
od vječnosti.

Ne, ja ne ću poći na Mjesec
raketom
ili brodom,
što plovi beskrajem kao vodom.

Ne zanima me ni Saturn, ni Uran,
ni Neptun.
Moj mozak je običnih cifara pun:
u maju, kada će doći jun,
u junu brojim još trideset dana.

I tako dalje . . .
I prljavo rublje
nosim do pralje — moje savjesti.

I brinem se, što ću jesti.

RASTANAK S MLADOŠĆU

Subota. Veče. Samoća me grli,
U mislima vrijeme neosjetno teče.
U nepovrat radost tako strasno hrli
otkako mi mladost zadnje zbogom reče.

Nećemo se više u životu sresti,
nikom nije lako rastati se s tobom.
Kad mi sretnoš sina na srebrnoj cesti,
ne reci mu hladno kao meni — zbogom.

Ne odaj mu tajnu našega rastanka,
ni kako si dugo meni bila vjerna.
Spoznaja svanuća vene efemerna.

Subota je. Veče. Samo peć me grije.
Po podu prašina. I žarulja smjerna.
Ništa nije više kao davno prije.

Z A B O R A V L J E N

Ja sam tri puta mrtav,
tri puta sahranjen mržnji na dno.
Tri puta zaboravljen,
tri puta,
tri puta na pola puta do smrti.

Ja znam svoj grob,
i svoj pogreb.
Brazde me dozivaju,
a ja nisam živ.

POVRATAK U ZORU

Dane moje noć beskrajna vodi,
svijetlo mi je tama obavila,
sjajno sunce, ko ptica bez krila,
polagano svom zapadu hodi.

Moja mladost žedna sunca ište,
radost moja s tugom stopila se,
a u zori zvijezde, što se gase,
tugom svojom moje grudi tište.

Teška glava, hod beskrajno tromi,
i umorne ruke, svele grane.
Tko pod žrvnjem mrvlji moje dane,
i kroz noći mladost moju lomi?!

POVRATAK U NOĆI

Kada se vraćam noću umoran kući s rada
sa tvrdim korama kruha pod miškom, koju još stežem,
zadihan koračam tromo kroz uske sokake grada,
kušam skupiti misli, frazama da ih vežem.

Mjesec se daleko žuri bacajući zlatne mreže
kroz plave valove sfere. I sestrice sitne zvijezde
zlačan mu vijenac pletu kroz divne večeri svježe,
a našom samrtnom zemljom prohladne sjene jezde.

Mir... Svečana tišina ova vraća mi daleke snage.
I sa smrknutog žutog čela posljednje kapljice znoja
uviru u krupne bore. I misao, koja me sjeća na davno
[minule drage,
diže me ko svjesnog borca iz teškog krvavog boja.

Utješeni misleći dugo zaboravim svaku zlobu.
Uvjeren i sasvim hladno: »Mi k'o potomci raje
znamo samo za patnje, za progone i za rugobu.
Proklete bile nam nade, jer istinu života tajete!«
Ah, šta bi sve htjeli ljudi, a šta im sve život daje?!

SONET O SUBOTICI

Jesenja kiša rominja,
tuguju samotne grane,
noseći nove nam dane
ponoćna ura još tinja.

Pusto... Nikoga nema.
Usnuli uski sokaci.
Ko ranjeni leže junaci,
napukli zidovi trijema.

Sa smrću ponoć se bori.
Krvave ruke se dižu,
sjene zlokobne gmižu.

Srušene čekaju kuće
svoje novo svanuće
u prvoj plamenoj zori.

TORANJ GRADSKE KUĆE
u Subotici

I

Visoko se diže
iznad sviju zgrada
u oblake siže
toranj našeg grada.

Pogled mu je vedar
na četiri strane,
ponosan i jedar
tu provodi dane.

Njega stranac vidi
ko svjetilju kulu.
Nikog se ne stidi.

Krasi ga visina,
kad u noći sniva
ovaj čuvar njiva.

II

Kada zora svane
sa plavoga svoda
i sunačce grane
ko mila sloboda,

on u sjaju stoji
sjenu svoju baca
i kućice broji
bačkih Bunjevaca.

A u sjeni kuće
stisnule se ljuće,
jer bi htjele sunca.

Tamo do vrhunca
nije lako stići,
još se mora ići.

III

On okupi zvijezde
što u noći sjaju
i zajedno jezde
po nebeskom kraju.

Ko piliće svoje,
on kućice zove,
što daleko stoje
i sanjaju snove

da će jednog dana
njemu stići bliže.
Iz praha se diže

nada ovih kuća
i sve bliže stiže
u nova svanuća.

IV

Ovaj gordi toranj
ruke su podigle,
kao i potporanj
od žbuke i cigle.

Koliko se znoja
u temelje slilo,
da bi varoš moja
primila u milo

materinsko krilo
sina svoga truda.
To je davno bilo.

Ta vremena huda
u nepovrat odu,
osta spomen rodu.

Zlatni grad iz bajke
postat će u priči,
kada naše majke
što ih svila diči

na veliku radost
prelu i sijelu
svoju lijepu mladost
ispričaju cijelu.

Mladost što je prošla
kao draga varka,
i starost je došla

na pragove ove.
Svaka ljubav žarka
zna samo za snove.

VI

U nakitu svome
sam u nebo gleda,
i u srcu mome
čini mi se sve da

strah od nečeg budi.
Pod svilenim plaštom
patili su ljudi
opijeni maštom

o danima sreće.
Te zidine stoje,
crne tajne svoje

nikom ne odaju.
Al' u našem kraju
svaku tajnu znaju.

VII

Krojila se pravda,
dijelila se krivda,
u ponosu pravda
čovjek umre, živ da

kožu svoju guli,
da je skupo proda
temelju u kuli,
da se lancu poda

čija hladna veza
daće i poreza
djeda i unuka

u slavu kuluka
u okove veže,
pa ih čvrsto steže.

VIII

Tamo nebu bliže
ko vješala tanka,
u samicu stiže
željan bijela danka

čovjek što je dovjek
osuđen da strada,
jer se boljem nada
zato što je čovjek.

Zašto da se žali?
Dok su jedni pali,
pod teretom stenju.

Po njima se drugi
u visine penju
zato što su mali.

IX

Svih stradanja svjestan
gledam te ko spomen
i danas sam sretan
što u srcu držim

tim danima pomen.
Srce u grudima
da na dlanu pružim
slobodnim ljudima

kao zoru dana
sa suncem u kosi
što ga danas nosi.

Ta zora u meni
plavi se, rumeni
suncem obasjana.

X

Gledam ravni naše
iz putničkog vlaka.
Kao da se plaše,
nestaju sred mraka.

Oko žedno pije
te mile ravnice,
srce burno bije,
želi tvoje lice

da ugleda drago,
mila Subotice,
i sve tvoje blago,

patnje i tišine
pod plaštom prašine.
On se nebu vine.

XI

Kad ga oko spazi
kako iz daleka
svoje drage čeka
na trnovoј stazi

da se vrate domu,
sluša srce malo
što se razigralo
u kutiću svomu.

I zora zablista
nesta zlatnih zvijezda
iz nebeskih gnijezda.

Ravan uvijek ista
s kopljima zvonika
čeka povratnika.

XII

Čovjek bi da plače
suzom vrućeg srca
stišće se sve jače
i u kutu grca.

Skrivajući oči
rubom od rukava,
suzama se moći
izmučena glava.

Pravi se da drijema,
sna odavna nema,
samo plače vruće.

I samo se prene
kad zasjaju zjene:
Eno Gradske kuće!

VJETRENJAČA BEZ KRILA

Nekada mlada je bila,
veselo širila krila
kao u pjesmama vila
na vjetru prvog aprila.

Danas je udova. Sâma.
Bez krila, hroma, sijeda.
U duši živi još tama,
i zimska zora blijeda.

Zaborav njena je tuga.
Do nje stiže okretište.
U krugu vrti se pruga,
vašarište i trkalište.

LADISLAV LUDVIG:
MRTVA PRIRODA (ULJE)

II DIO

SKRETNICE

zkv.h.org.rs

SECRETICA

Ustavni zakon
od 11. oktobra 1954.
o izboru i imenovanju
i razrešenju i odstavku
državnih funkcionera

Ustavni zakon
od 11. oktobra 1954.
o izboru i imenovanju
i razrešenju i odstavku
državnih funkcionera

Ustavni zakon
od 11. oktobra 1954.
o izboru i imenovanju
i razrešenju i odstavku
državnih funkcionera

SKRETNICE

zkvh.org.rs

SKRETNICE

Obojene crne golubice
stoje na živoj straži,
skretnice jogunice
ko gnijezda ptice u raži.

Željezne, sjajne i nježne,
maze obraze točkova;
sprečavaju neizbježne
sudare, oka sokolova.

Hvala skretnice, starice
za besane noći i dane;
tramvajskih kola drugarice
u pjesmi tek opjevane.

SRCE SKRETNICE

Ovo toplo srce od sunca signala
cakli se u procjepu čelika,
i snova; pod kapom ideala
nada je prepelica velika.

U čudnom gnijezdu još kuca
čelično srce skretnice;
iz daleka stidljivo svjetluca
ispod oblaka kao zvijezdice.

U limenom odijelu zaklon
nađe od kiše i od vjetra;
u saobraćaju ona je — zakon.
U smrti zubalo, kljove vepra.

OPET SKRETNICA

Ptica. I ptica — skretnica
sklopila siva krila.

Jure: motor i prikolica,
a tračnice kao svila

prelivaju se, cakle se. Dâ.
Ovdje je srce života. Dah.
I vozač tramvaja zna
da uspori vožnju. Il' krah...

Iskliznuće. Točkovi krešte.
Pragovi drveni. Drhte signali.
Tako nesreće postaju česte.
I životi se gase — u šali.

SKRETNIČAR

I.

Noć rasplela kose. . . Grad uvi svježina.
Još opojeni miris bagrema se skriva.
Vlak ko crna zmija stiže iz daljina,
dok predgrađe grada već spokojno sniva.

Dva oka, ko dvije žeravice žive,
love sada tamu, što bježi uz prugu,
već je sasvim blizu i kose joj sive
stenju, šušte, šume i dozivlju tugu.

Iz napetih grudi rikne stara sprava,
zvižduk žarkog grla probudi tišinu,
skretnica još uvijek stoji ko da spava
i gleda pred sobom u praznu daljinu.

A skretničar stari čeka znak signala,
drhtava mu ruka na skretnici stoji,
sitna mu se sjena u noć umotala,
da je vidi netko, kao da se boji.

Kroz zgrčene prste ulje u krv bježi,
sa skretnicom sad je jedna sprava živa,
njegovo je srce ko žižak, što leži
u zelenoj lampi, i tamnije biva.

Oči su mu dvije već usahle zvijezde,
zvižduk svakog vlaka pali ove zjene.
I njegove misli u daljinu jezde.

Šapće: » . . . još ga vidim, 'di ostavlja mene . . . «

II.

To je bilo davno. . . Noć ko ova sada,
sav slomljen od tuge stajao je tako,
gledajući zvijezdu kako u noć pada,
sa skretnicom svojom nesretan je plako.

Vlak ko crna avet sa dva strašna oka
u galopu divljem jurio je k njemu,
gutala ga tama zlokobna, duboka.
On je znao, sada došao kraj je svemu.

U jednom kupeu na prozoru stoji
smisao života, sin, njegova nada,
i posljednje kuće rodnog grada broji,
a kroz suze zjene plače duša mlada.

Žilava se ruke za skretnicu primi,
dok željezni kolos sve dolazi bliže,
s obje strane pruge puši se i dimi,
napregnuta ruka sad skretnicu diže.

Ah, da mu je sada dva-tri časa samo
zaustaviti ovog strašnog diva,
u otvoren prozor poletjeti tamo,
gdje snuždena stoji sva ljubav mu živa.

Čini mu se, da je uz roptanje stroja
čuo zadnji pozdrav sina izgnanika.
»Nek' te čuva, sinko, vična ljubav moja.«
vikao je za njim . . . Vlak nesta s vidika.

A zlokobne dvije zmijurine crne
još su dugo, dugo noć parale sjajem,
skretničar se u svoj šinjel zaogrne
i pođe polako prugom s uzdisajem.

Do jutra je tako išao gore dolje
orošenih zjena ko jutarnja trava.
Sa vjerom u Boga, da će biti bolje
pošao je kući, s njim je išla strava.

OTAC

U hladno jesenje doba, kad dođe umoran s rada,
prilegne na mali krevet, u bolne utone sanje,
il' priča zabavljenoj majci nešto iz vinograda,
dok napolju vjetar duva, povija uvelo granje.

I sad ga još vidim dobro, na lijevu se nalego ruku,
sutonski zamišljen leži, sumorne misli mu lete.
Koluti gustoga dima u tavanicu dižu se puku,
zamišljen gleda na djecu i puši — cigarete.

Ništa ne govori, — šuti. Zacijelo ga nešto mori,
a to je skrivena tuga, što stare živote ruši.
U crtama košćatog lica život mu istinu zbori,
sa živih očinskih rana uzvrela krv se puši.

U sjetnom mu pogledu vidim, koliko nas istinski
ljubi,
i pitanje vječno i strašno: hoćemo l' postati ljudi ...
dostojni sami sebe?
Hoćemo l' sretno moći probit' se kroz život grubi? ...
U hladnoj bojazni za nas očinsko srce mu zebe.

On zna, da je život pun nade i razočarenja.
Neveseo vidi nas unaprijed, gdje vodom prelazimo
žedni.

Filozofski povučen u sê strepi od svog saznanja,
da će nas vidjeti u mjestu, gdje tapkamo, bijedni.

I tako, dok dugo misli, san mu prevari zjene.
Crna nesretna misao poput oblaka tavnih
odlazi s njegova lica. Nestaje . . . Oči zaklapa snene.
Tišina . . . Samo se čuje vjetar, duva kroz puste ravni.

U OČEVOM DOMU

Tako je lijep život u malom očinskom kutu,
gdje nema ničega mnogo, a ipak je svega dosta,
i s večeri kad vidim oca — još glavu mu obasutu
sijedim vlasima.. Ah srebra, što svetom riznicom
posta.

K'o skupi dragulj ja gledam te vlasi, te oči, to lice...
i čini mi se, da su mi tako mile, i da ih neću moći
ostavit samo za trenut. Ah! A one će k'o prve
ljubičice
sasvim opasti. I neće ih biti... i s njima će život
proći.

»Miran, sasvim miran život« — govorio je često
nama —
»više vrijedi, djeco, od zlata, od srebra i od svile...«
Ne znam, zašto sam sjetan. Zima je. Snijegom je
zavijena slama.
U avliji otac radi... Još čujem mu cilik pile.

O C U

Umro 2. II. 1951. g.

I

OČEVA ŽELJA

Dobri otac spava.
Uzglavlje mu meko
od zelenih trava
stavio je neko.

Slatke snove sniva,
na jastuku mira
spokojno počiva.
Još ga želja dira,

da vidi dva sina,
dva zelena bora,
put plavih visina

kud se stići mora,
kako gordo stoje
ispod zvijezde svoje.

VINOGRADÉ, VINOGRADÉ ...

Vinograde, vinograde,
čije li te ruke rade,
čije će te ruke brati?

Nema više tvog pudara,
u grobu se on odmara.
Loza će ga oplakati.

VI

RAZGOVOR STVARI

Bunda stara sa duvara
ko da nešto progovara,
čeka svoga gospodara.

A šubara sa ormara
žalosno joj odgovara:
»Nema našeg gospodara.«

»Njega crna zemlja grije
bolje od nas obadvije.«

VOZNI PARK DANAS

Autobusi pliřane boje
ponosno u redu stoje,
a tramvaji stare sove,
makaze vremena ih kroje.

Starost i mladost — žive.
Lakih koraka gumenih
autobusi zovu njive
u suncu obraza rumenih.

Moja su mladost: tramvaji.
Autobusi sinu pripadaju.
Nebeskim parkom mjesec sjaji,
a zvijezde iz kola ispadaju.

MOTORNA KOLA

Kočoperi se na čeličnom čelu,
a trolna kao da je đeram,
napaja strujom već pčelu
radilicu. Vozački tjeram

kola u prvoj brzini, početnički
polako; u drugoj, u trećoj brzini,
najvećoj, do krivine. Umjetnički
stariji drug uspori hod, u brizi

da kola ne iskliznu. Zorom
bez putnika hitamo u dan.
Vesele staze pod prozorom,
u bašti utkan sunčani prâm.

PRIKOLICA

Na čelu kolone motor,
motorna kola ohola;
bučno prolama prostor.
Daljina stenje od bola.

Prikolica, ptica bez krila,
nemoćna da poleti sama;
iza motornjaka se skrila,
da je ne proguta tama.

Spojena gumenim kablom,
u bračnoj vezi još živi;
žuri se prugom, i maglom,
prate je bački motivi.

POSTAJA NA ZAHTJEV

Putnici u redu ko ovce
pitomo preda se zúre;
jedni misle na novce,
a drugi na prošle bure.

Konduktér, oči sokola,
motri već na sve strane,
zatim pogleda u kola
i spazi pokret dame.

Njena je stanica »Hajblajn«.
Stajemo samo na zahtjev;
nebo je plavičast kalaj.
Točkovi predu napjev.

POSTAJA »HAJBLAJN«

Stoje ponosne postaje
tramvajske, sa znakom;
kao da su gospoje —
oči sa sunčanim zrakom.

Jedna se zove: »Hajblajn«.
Na zahtjev. Ciganski pjev.
Zaustavi se tramvaj,
il' prođe, na putnika gnjev.

Vinogradi. Zelene loze.
Prikolice crtaju sliku
ravnice. Putnike voze.
A dan liči na čipku.

»PAPUČICA« NA TRAČNICI

Leži na šini, na tračnici.
Sunce prži u visini.
Točkovi kao po koračnici
jure ususret nizini.

Manevristi rade. Vagone
raspoređuju prema planu.
U ušima pištaljke: zvone
signali u ljetnom danu.

Crveni barjaci cvjetaju,
i psovke i zov drugara;
niz »brdo« vagoni nestaju.
I kompozicija se stvara.

L A M P A

U kutu stoji gostione,
minuo je željen žar,
sluša čaše kako zvone,
vino pije željezničar.

Već je davno prošlo podne,
od jutros su oni tu,
vjerni kao ravni plodne,
ruka vazda nosi nju.

Kao da se za nju plaši,
samo kad se čaše maši,
ostavi je tad na pod.

Moj otac je nekad tako
pio vino, pjevo, plako:
on i lampa — njegov rod.

KADA PIJEM

Kada vino pijem
i noćima bdijem,
to iz mrtvih opet moj se otac budi.

I naše se duše
na dnu čaše združe,
a za stolom samo mene vide ljudi.

On me vodi kući.
Kad ne mogu ući,
čeka, dok mi žena ne otvara vrata.

Onda ode zbogom.
Kad ću i ja s tobom?
Bez glasa u tami izgubiti se — Tata.

V O Z A Č I

Vozači s umornom trubom
i moje bolove satru
u strasne maglene noći
sa srebrom zore, i s tugom.

Naše daleke tuge
drumove bijele snatre.

Ja ću nestati s glasom,
ja ću nestati s trubom
u ponoć osamljen, s drugom,
s pepelom — i bez vatre.

Glas će ostati s vama
u srcu slomljene biljke
u jesen kad dođu kiše.

Živci slomljene biljke,
srce uvelo lišće: miriše
... i ništa više.

SRCE, RUDAR I SNOVI...

Bliži se san smrti kad sam na dnu zemlje
i pijukom sjajnim kopam ugalj crni;
i dok sitan žižak na šljemu mi dremlje,
misao o smrti silazi u rov crni.

Srce moje jadno zapušteni grob je
u dubini grudi. Kopa vječni Rudar
sitan treset bola, odjekuje udar,
i vagonet Dana nosi moje snove.

RUDARI

I

PRVA SMJENA

Izlaze iz zemlje... Novi dan se budi.
Nose svoje zjene u sanjivoj lampi.
Ugalj im je plamen što još grije grudi
kao dragulj vjeran oreol na krampi.

Svaki teret nosi, svoje srce nosi.
I polazi u noć da zapali zvijezde.
Srebrenasta rosa plače mu na kosi,
znoj se lije, misli negdje u noć jezde.

»Za danas je dosta, a sutra i više,«
šapću usne plave. Sve tiho i tiše
koraci se gube u mutnoj daljini.

Sve više je zvijezda nebu u visini.
I dok ruka vjetra slabu granu njiše,
trava stope ljubi, sitno cvijeće diše.

POVRATAK

Trava stope ljubi, sitno cvijeće diše,
Tiho zvono zvoni i daljinu krase,
u krvavu knjigu novi dan se piše,
jedan dan je više, zrak raznosi glase.

Preko prvog humka, susjednome selu
sad goruće srce dva bisera vodi,
dva oka ko vatra, ko ugalj na čelu
znaju mržnju mraka, i kliču slobodi.

Već se čuje mio lavež pasa znani
iza brda samo, a na drugoj strani.
I u susret noći ide zora rana.

Suza sunca zasja, ogrlica dana,
sad doline kvvari vedro jutro ljetno.
Glas daljine stiže: »Sretno, družo, sretno!«

III

SMJENA U NOĆI

Glas daljine stiže: »Sretno, druže, sretno!«
»Sokoliće moje pozdravi u gnijezdu.«
»Ako bog da sutra...« progovara sjetno.
Pijuk ruke resi, fenjer nosi zvijezdu.

Jedan žedan pogled nebu plavet pije
kao blijeda usna natočenu čašu.
A u srcu sada nada gori, grije.
»Brzo spuštaj, druže, u grobnicu našu«.

Dizalica sada ne diže, već spušta,
ko životna varka danas patnje pušta...
»Kad najviše uglja iskopam iz jame,

drugovi će drugu jamu kopat za me.«
Pijuk pjeva pjesmu, a znoj resi čelo.
Stenje crna zemlja. Sve je neveselo.

IV

K U Ć A

Tko voli kad boli, taj iskreno voli.
Razasuta kosa ko šiprag kraj puta
na jastuku leži. Šanu usna: »... boli...«
Okolo vatru toči, plan po sobi luta.

Jedna topla ruka, anđeo nizina,
jedno vjerno srce, melem bolovima,
jedna živa žiža, duša ko visina,
žena, čuvar kuće, sad bdije nad svima.

Ako koga boli, njena ruka blaži,
ako nešto treba, vjerno oko traži,
ako srca treba, majka srca ima.

I dok tinja tako nesreća u sreći,
»Hvala tebi, majko«, ljudi će izreći.
Ti si vjerna prahu, mila nebesima.

JOŽEF KUBAT:
POTRET (OLOVKE U BOJI)

U JAMI

Stenje crna zemlja. Sve je neveselo...
Na dnu zemlje samo sjaj zjene se krije.
I svodove mraka dodiruje čelo,
ništa novog nema, ništa staro nije.

Psovka strane krasi. Pomoćnog kopača
pritislo je novo grumenje od uglja.
A u istom trenu i ruke vozača
grabe goli život, gori kao zublja.

»Barbaro, pomози! — o družе, pomози!«
»Strašno me je kamen lupio po nozi.«
Ruke pomoć pletu nevolji u tkanje.

Drugovi žure i prebiru znanje,
jedan kamen kune, drugi boga moli.
Tko voli kad boli, taj iskreno voli.

VI

OPET NA POSLU

Ti si vjerna prahu, mila nebesima,
ruko, prsti su ti usahli u kamen.
I duša je tvoja pošla putovima
začaranih svijeća što gore ko znamen.

Svaki dan se spuštaš u dubinu praha,
svaku noć na nebu ti kandila pališ.
Vječno brižna čela, s nadom a bez straha,
dok kamenom crnim i svoj život svališ.

Dani u noć bježe. Noć ih redom skriva.
Tako bez prestanka, uvijek isto biva:
ljudi ruju zemlju, zemlja guta ljude.

Sirene se čuju... Sad rudare bude.
S fenjerom u ruci, u grobnice svoje
silaze, a drugi izlaze — i stoje...

KAKO TEKU TRAČNICE...

zkvvh.org.rs

KAKO TEKU TRAČNICE...

Dani su naše tračnice.
Putujemo do zadnje postaje.
Vjera u vječnost, vračkice,
samo za žive još ostaje.

Žurimo... Brekću motori
u zadnjoj brzini, do smrti;
krijemo tajne u buri,
i sijedoj kosi ko prsti,

što se grče. A grče se i drhte.
Očice zelene mačkice.
I koračnice sati pršte.
Sa nama teku i tračnice.

TIHO UMIRU TRAČNICE

Njihovo groblje je »Otpad«.
Posebno mjesto zaslužuju.
Ovdje se nastavljao sklad,
i životne patnje produžuju.

Testere vremena, i pilice
grizu ih iz dana u dan;
rđaju rumene gljivice,
postaju amblem utkan

u geslo života: sve teče...
Sve prolazi, nestaje u vječnosti.
Tračnice od bola se liječe.
Trunu i čelične kosti.

TRAMVAJ KOJI KONJI VUKU

Gdje si, moj dobri stari druže,
tramvaju, u snu rasplamsan.
Dane djetinjstva ružne
zaboravljam. Željan sam

još jedan čipkasti hod,
da se zanesem tračnicama;
na oči nabijem obod
kape, dopadnem curama.

Konjiću, polako vozi u mladost.
U venama nova snaga buja.
Kao snijeg istopila se radost.
Stigla je u Suboticu — struja.

KONTROLOR

Kobac, uskoči u kola.
Traži putnika bez karte.
Konduktar pjesnik i lola
upali fenjere, oči žarke.

Potpis. I moj pozdrav
starijem bratu glupom;
vrti se kao pundrav
kontrolor ljepotan, gusan.

Gospodin. Po koji razred
gimnazije u plavom krije.
Svi ostali zeleni — drvored.
Jedan ljubaka, a drugi — pije.

KONTROLOR MLADI

Mrgodan, i lijep — tulipan.
Glumi zavodnika žena.
Neki ga zovu obično: klippan.
Takva je životna šema.

A mi: »Gospodine nadzorniče,
izvolite, sve je u redu!«
Ponosan prstom dotiče
obod od kape. Oči mu predu.

Ima li u kolima cura,
učenica, ili udovica? ...
Njegova zelena kultura
na krilima golubica.

PIJANI PUTNIK

Noć vesela, boemi...
na sve strane ljubav,
a nebo nalik stijeni,
mjesec zasukao rukav.

U kolima pjesma. Motor
grabi u noć — crni rudnik.
Palić blista se ko Kotor
s visa gledan. Pijani putnik

jedan raspjevan, buči.
Noć je, dragi družo, pjevaj!
Dosta je dana žuči.
Ova je zemlja pakao, i raj.

PUTNIK BEZ KARTE

Pijan od snova konduker
u zvjezdano nebo zagledan;
krezuba ponoć kao zvijer
nemoćna. Svanut će dan.

Tramvaj snova gasi noć,
koji plavkasto platno;
trolnom po žici pije moć,
u nepovrat juri hladno.

Pjesnik je noćas otkrio rudnik:
zlato zvijezda, mjeseca srp.
Konduker i samo jedan putnik
bez karte putuje u — smrt.

KAZNA ZVANA — »ŠETNJA«

Bilo je kao u bajci:
motori i kontrolori,
putnici neznanci,
i znanci. U svakoj pori.

Opomena, i saslušanja...
Po kratkom postupku: kazna.
Riječi, žuta šuštanja,
šupljikava glava, prazna.

Zvoni: kazna zvana »šetnja«.
U mozgu sivo ko misli.
Orahova mladost — prijetnja.
Limeni pijetli pokisli.

AUTOBUSI

Gospodskim asfaltom klize.
Brzonogi točkovi srne
obilaze tramvajske krize,
i ostavljaju tragove crne.

Cakle se tračnice, zmije
s tugom čeličnih točkova;
starost i mladost isto nije.
Zbogom, tramvaji mojih snova!

U nizu šarene guske —
kolona automobila;
i gusan autobus muške
nadima grudi. Sila je sila.

KONTROLOR NA AUTOBUSU

Gojazan kao jesenski dan.
Čekaju ga klupe pučke škole.
Sporo se kreće kao gusan.
A igra se saobraćajne kontrole.

Igra života... Čemu čigra smrti?
Asfaltom klize autobusi,
gradski i prigradski. Vrti se, vrti
točak za točkom gumeni, bambusni.

Tropska vrućina u staklima.
Putnici trske kao na vjetru.
Znojimo se u limu satima,
i stajemo na svakom kilometru.

JUTRO U MOTORNIM KOLIMA

Tračnice ko dvije zmije.
Motorna kola klize
još pospana iz remize
sa trolnom od kandžije.

Dva druga već zamišljeno:
kondukter i vozač stari,
razmotali misli vreteno
briga i bezbroj stvari.

Stigli smo. Palić. Plaža.
Putnici ranoranioci:
pune korpe, sve novci;
svaka je ponosna i važna.

I sunce pršti sa ražnja.

STAROST TRAMVAJSKIH KOLA

Izvan kruga voznog parka
na groblju — izvan remize,
kopni im boja žarka,
i boje niz bokove klize.

Tuguju zaboravljena kola.
Bez putnika. I bez vozača.
Željezno srce puklo na pola.
Starost je ruka osvajača.

Sjećam se još tvojeg broja
stari moj družo, bez trolne.
Tvoja sudba sudbina je moja.
Živimo od starosti bolne.

TRAGEDIJA TRAMVAJA

Čelični, šareni i teški
živahno tonu u blato
zaborava, neviteški
tramvaj, i ja ću tako.

Čelični početak. I kraj.
Vječnosti ostaje dan.
Živio zemaljski raj,
za koji jedino znam.

Ja, tramvaj, i sluga,
danas, na mrtvom peronu.
Prati me daleka tuga
u promuklom mojem zvonu.

»SLIJEPI KOLOSJEK«

Počivaju umorni vagoni,
leže na slijepom kolosjeku.
Jutro pijano romoni
sa sjekrom sunca na drvocjepu.

Na panju . . . Glava u torbi:
životi ljudi i vagona.
U kotlu dana, u čorbi.
Ista im sudbina, i bolna.

Starost. Rđa, čast kosti.
Vrijeme je najbolji lijek.
Gavrani crni su gosti.
Svi ćemo na slijepi kolosjek.

SAOBRAĆAJ U TRANSU

Svatko ima svoju šansu:
za život, za smrt, svakako;
opijeni benzinom, u transu
jure auti punom snagom.

Za volanom — amater,
il' vozač profesionalac.
Biraju smrti smjer.
Ne zna se tko je veći znalac.

I na zavoju razliju boju
krvi i lima i benzina.
Ne pjevam o nekom heroju.
Za sve je kriva: B r z i n a . . .

»CRVENI SIGNAL«

Noć. U srcu tama.
Oblak uzburkan val.
Cvijeta crvena ciklama,
gori na pruzi — signal.

Stoj putniče! Stani . . .
vozaču naših dana!
sve bliže, i sve manji
mi smo. Oko nas tama.

Još metar . . . Raste rizik.
Šire se krilati prsti.
Neposluh postaje cinik.
A točak se vrti — do smrti.

VOZAČ BRACA

Odavno trava ga krije.
Spasavam ga od zaborava.
Gutaju nas godine, zmije.
Polako nas noć zakopava.

Bio je travanj. Bio je travanj . . .
Rat. Zelene zmije plaze.
Samo još žuri tramvaj,
dok kolone polako ulaze

u Suboticu. Okupacija.
A mi smo obična »banda«.
Drugarčina Braca, i ja
ginemo u kolima, kod »Štranda«.

R A F A L

Na okretištu stoji tramvaj:
sedam putnika, i mi.
Miriše trava na travanj,
u nama gase se sni.

Pucaju . . . Puške tugu siju.
Od Glavnog ulaza i od »Štranda«.
Gavran otvara kapiju,
s puškama zelena banda.

Pucaju u nas, nedužne.
Plače Račmanj za ženom,
a ja ko panj, moj družo,
ležim. Laje rafal po zgaženom.

MACANKO
(In memoriam)

Široka krila bluže
skrila srce i pamet;
moj družo, miljenik muže
sjediš uz vino, sapet.

Mladost ista: Tvoja i moja,
al' Tebe nema na tramvaju;
nisi više tužan kao ja,
veseliš se uz čašu, u raju.

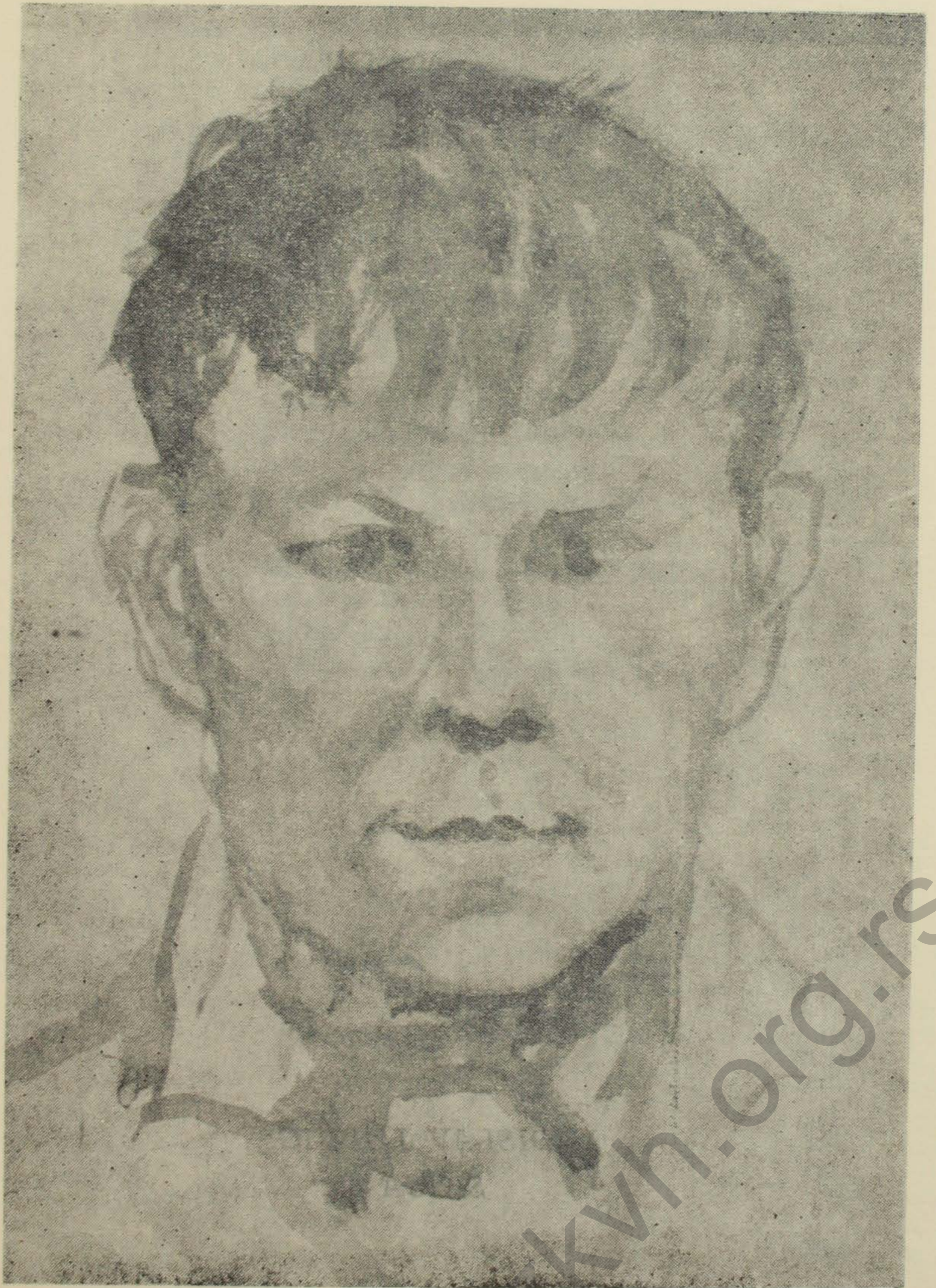
Čipkasto srce na pruzi,
u bluzi znao Te svatko.
Pjevam Ti, oko mi suzi,
stari moj dobri, Macanko.

DRUG LULIĆ
(In memoriam)

Sitan, s brojem na kapi,
moj učitelj ponajbolji;
na poslu lagano hlápi,
dok se žega otrombolji.

Malo govori. A radi . . .
Sunce je peklo po drumu.
Njegovi učenici mladi
uz njega zavoljeli su prugu.

Lepršast i lagan ko ptić,
žerava živa. A smrt
na drumu: on listić
morao je u Vječni vrt.

LADISLAV LUDVIG:
SKICA

TUGA ZA STAROM RĀAVOM PRUGOM

Srce mi uvijeno tugom . . .
Stigle su mlade makaze,
u ponoć, kao nakaze
rastavljaju nas sa starom prugom.

U svečanoj ovoj pratnji
hramljući prođe tramvaj.
Došao je i njemu — kraj.
Nestali su i putnici zadnji.

Presijecaju žice. Kidaju prugu.
Došlo je doba benzina.
Sjedim kraj čašice vina.
U srcu zima. A pijem tugu.

BIBLIOGRAFSKI PABIRCI

Navedene pjesme objavljene su u ranijim zbirkama pjesnika Jakova Kopilovića

1. »Zvijezde« — Tisuću i jedna noć, 1946.
2. »Pjesma« — Tisuću i jedna noć, 1946.
3. »U brazdi rođen« — Njiva patnje, 1968.
4. »Tuga sokaka« — U dolu jablan, 1964.
5. »Jesen u gostioni« — Sjeverna jesen, 1967.
6. »Život« — Soneti, 1953.
7. »Mladost na tramvajskim kolima« — Soneti, 1953.
8. »Pucam...« — Njiva patnje, 1968.
9. »Za mir...« — U dolu jablan, 1964.
10. »Karanfili, karanfili...« — U dolu jablan, 1964.
11. »I kao kometa« — U dolu jablan, 1964.
12. »Smrt Mjeseca« — U dolu jablan, 1964.
13. »Običan čovjek« — Njiva patnje, 1968.
14. »Rastanak s mladošću« — Njiva patnje, 1968.
15. »Zaboravljen« — Sjeverna jesen, 1967.
16. »Povratak u zoru« — Tisuću i jedna noć, 1946.
17. »Povratak u noći« — Daleko od zavičaja, 1944.
18. »Sonet o Subotici« — Soneti, 1953.
19. »Toranj Gradske kuće u Subotici« — Soneti, 1953.
20. »Skretničar« — Tisuću i jedna noć, 1946.
21. »Ocu« (I, V, VI) — Soneti, 1953.
22. »Otac« — Daleko od zavičaja, 1944.
23. »U očevu domu« — Daleko od zavičaja, 1944.
24. »Kada pijem« — U dolu jablan, 1964.

Sve ostale pjesme u zbirci »SKRETNICE« objavljene su sada prvi put.

BIBLIOGRAFSKI PABIRCI

Navedene pjesme objavljene su u ranijim zbirkama pjesnika Jakova Kopilovića

1. »Zvijezde« — Tisuću i jedna noć, 1946.
2. »Pjesma« — Tisuću i jedna noć, 1946.
3. »U brazdi rođen« — Njiva patnje, 1968.
4. »Tuga sokaka« — U dolu jablan, 1964.
5. »Jesen u gostioni« — Sjeverna jesen, 1967.
6. »Život« — Soneti, 1953.
7. »Mladost na tramvajskim kolima« — Soneti, 1953.
8. »Pucam...« — Njiva patnje, 1968.
9. »Za mir...« — U dolu jablan, 1964.
10. »Karanfili, karanfili...« — U dolu jablan, 1964.
11. »I kao kometa« — U dolu jablan, 1964.
12. »Smrt Mjeseca« — U dolu jablan, 1964.
13. »Običan čovjek« — Njiva patnje, 1968.
14. »Rastanak s mladošću« — Njiva patnje, 1968.
15. »Zaboravljen« — Sjeverna jesen, 1967.
16. »Povratak u zoru« — Tisuću i jedna noć, 1946.
17. »Povratak u noći« — Daleko od zavičaja, 1944.
18. »Sonet o Subotici« — Soneti, 1953.
19. »Toranj Gradske kuće u Subotici« — Soneti, 1953.
20. »Skretničar« — Tisuću i jedna noć, 1946.
21. »Ocu« (I, V, VI) — Soneti, 1953.
22. »Otac« — Daleko od zavičaja, 1944.
23. »U očevu domu« — Daleko od zavičaja, 1944.
24. »Kada pijem« — U dolu jablan, 1964.

Sve ostale pjesme u zbirci »SKRETNICE« objavljene su sada prvi put.

TUMAČ RIJEČI I IMENA

- s p l i n — spleen (engl.) — tuga, jad, dosada, sumornost (figurativno)
- Sena — Seine, sf. (rijeka Pariza)
- Verlen — Verlaine, Paul (Pol Verlen, 1844—1896. (francuski liričar; zastupljen u Antologiji svjetske lirike, Zagreb 1956.
- »Cvijeće zla« — Les Fleurs du Mal, 1857. napisao jedan od najvećih francuskih pjesnika Baudelaire, Charles (Šarl Bodler, 1821—1867); zastupljen i u Antologiji svjetske lirike, Zagreb 1956.

BIO — BIBLIOGRAFSKI PODACI O PISCU

Jakov Kopilović (9. VII 1918. —)

Bilo je to nekako sredinom srpnja 1937. godine kada se pojavio na tramvajskim kolima u uniformi tramvajskog konduktera jedan mladić koji je na svojoj kapi nosio broj 32.

Mladić, gotovo dječaćkoga izgleda, niskog rasta i veoma simpatičan brzo je postao miljenik putnika. Makar mu posao nije bio lak, obavljao ga je dobro, iako u početku sa uobičajenim propustima, a kasnije, ugledajući se na svoje starije najbolje drugove u poslu, i sâm izrasta u pouzdanog i sposobnog radnika. Ipak, ovaj mladić sa brojem 32 po mnogo čemu razlikovao se od ostalih u kolektivu. Tračak melankolije stidljivo je provirivao ispod smeđih trepavica. Kao valeri preko njegovog lica prelivala se neka tajnovita sjeta. Možda baš zato publika se zainteresirala za njega i »otriva« neke pojedinosti iz života čovjeka sa brojem »32«. To je trkač na srednjim i dugim prugama, privatni učenik subotičke gimnazije, a u časopisu »Klasje naših ravni«, kalendaru »Danici« i drugim novinama i književnim časopisima pojavljuje se ime pjesnika — Jakova Kopilovića. Novo ime u krugu subotičkih pisaca. I od toga vremena, od 1937. godine, pa do danas ime književnika Jakova Kopilovića ne silazi sa stranica naših novina i časopisa, a objavio je i dvanaest zbirki pjesama. Zastupljen je u četiri antologije. I ova knjiga pjesama »Skretnice« samo potvrđuje već afirmiranog autora. Ovi su stihovi neka vrsta inserta iz života Kopilovića i njegovih drugova.

Jakov Kopilović završio je Filozofski fakultet u Zagrebu pod veoma teškim uvjetima, a tokom proteklih 25 godina dao je društvu i našem gradu vrijedan prilog u izgradnji kao ugledan prosvjetni i kulturni radnik.

Međutim, on je kroz 35 godina svojom upornošću dao vrijedan doprinos razvoju atletskog sporta naše zemlje, naročito kao odgojitelj mladih talenata.

Grgo Bačlija

JAKOV KOPILOVIĆ — počeo je pisati 1931. god., a prvu svoju pjesmu objavio je u subotičkoj »Danici« 1937. Godine 1944. izdaje zbirku pjesama »Daleko od zavičaja«. Mučen krajnjom neimaštinom, nepravdama i patnjama, koje su stizale mili mu zavičaj, znao je ponekad bolno zajaukati u pjesmama. Zato se u nekim stihovima ogleda tuga i kao crvena nit provlači se u njima pesimizam. Ipak, mladi pjesnik, ne podliježe ovoj ljudskoj bolesti i slabosti, nego podiže oči k nebu i kao nadahnut novom snagom ustrajno i odvažno nastavlja životni put.

(Dr Matija Evetović, knjiž. kritičar. Pogovor (bilješka o piscu) u knjizi: Jakov Kopilović »Tisuću i jedna noć« — Subotica, 1946.)

... Po svojim preokupacijama KOPILOVIĆ je tematski neograničen i u estetskoj evoluciji sve produbljeniji umjetničkom transpozicijom zavičajnih i autobiografskih motiva, koji vjerno dočaravaju povijesnu tragediju etničkog kolektiva bačkih Hrvata u borbi za nacionalnu ravnopravnost i slobodu, kao i nemilu pjesnikovu kob da se odupre zaboravljanju.

»Ja sam tri puta mrtav,
tri puta sahranjen mržnji na dno.«

»Z a b o r a v l j e n«

»PLAVA VAZA DANA« — pjesme, 1970.

Prof. Geza Kikić, književni kritičar

KOPILOVIĆEVO već prilično obimno pesničko delo, ovog izrazitog liričara bačke ravnice, njenih polja i vinograda, razbacanih salaša i periferijskih ulica, jednom reči, lirskog hroničara jednog vremena zapljusnutog dahom istorijskih prekretnica, ovom zbirkom dobija, moglo bi se reći, jednu posebnu dimenziju smirenog, čak pomalo filozofskog pogleda u tihi ljudski san ali istovremeno i razbuktalu životnu stvarnost u kojoj živimo i volimo.

Subotičke novine — »Zagledan u san i javu«, 22. IX 1967.

Josip Klarski, književnik

JAKOV KOPILOVIĆ, popularni subotički hrvatski poeta, čije pjesme ne recitiraju se samo u našem gradu, dosada objavio je šest zbirki pjesama, a neke od njih tiskane su u vlastitoj nakladi autora.

Kopilovićeve pjesme imaju prizvuk narodnog stvaralaštva i melosa sa temama (kojima se često vraća) rodnog grada i crnice zemlje bunjevačkih poslenika, iz čijeg života i svakodnevnice crpi najljepše doživljaje.

7 Nap, 5. januara 1968. »Sjeverna jesen« (Északi ősz)

Endre Levai, književnik

Pred nama je već jedanaesta zbirka pesama zrelog stvaraoca JAKOVA KOPILOVIĆA, delo posvećeno i inspirisano životom. Kao i u ranijim zbirkama, i sada je pred nama umetnik mozaika, iako mu reči izviru jedna iz druge, prividnom lakoćom, unutrašnje jedinstvo ih čini jedinstvenim. Rečenice su mu građene, čini nam se, od kamenčića raznobojnih reči. U dubini svake rečenice provlači se nit lire. Koliko malih znanja! Kako je nadmen i površan u odnosu na reči!

Svestan da sve ovo i u pogrešnom smislu možemo tretirati, ipak me progoni saznanje da kritičara cilj nije da upućuje stvaraoca, no da bude medijem između pisca i potrošača-čitaoca.

Inteligencija Kopilovića je oslobođena i njegove odluke na polju poetskog izražavanja su takve da će on opisati sa smelošću i one stvari koje su tabu za jednog modernog poetu, a u tome se upravo i sastoji njegova smelost!

Rukovet, 9—10 1970.

Prof. Matija Molcer, pijanista i književnik

U zbirci »U dolu jablan«, Jakov Kopilović opominje neodoljivo po svojoj dubokoj veri u ostvarenje pesničke reči, unoseći zažarenu buktinju radosti kao i Tin Ujević, i tako nadoknađuje ljudima nedostatak zvezdane Zemlje.

Kopilović je liričar. Poezija je za njega jedna blistava paleta puna čarobne svetlosti, svetlosti boja, mirisa i zvukova.

(Ulomak iz predavanja u povodu jubileja pjesnika Jakova Kopilovića 17. 02. 1969. u dvorani Muzičke škole u Subotici.)

Spiridon Mitić, književnik

Nakon treće zbirke KOPILOVIĆEVIH pjesama, nastaje vremenski tajac od 11 godina do njegove slijedeće zbirke što opet ne znači da je pjesnik naglo prestao stvarati. Javlja se on i surađuje u mnogim našim časopisima. Ipak dogodila se svojevrsna transformacija u samom pjesniku koju na vanjski način može pokazati i navedeni izdavački razmak. Nešto se u pjesniku radikalno izmijenilo! Spoznaje su ga probudile. Poetski treptaji koji su nekad postojano pratili pjesnička proživljavanja, kao da su odjednom promijenili svoj smjer. Oni odlaze u dubinu. Njihov je horizontalna os presječena. Sve se završuje u samom pjesniku.

(»Poezija Jakova Kopilovića«

R u k o v e t, broj 3—4 1968. strana 280.)

Prof. Juraj Lončarević, književni kritičar

U književnosti se JAKOV KOPILOVIĆ javio pred početak II svjetskog rata i svratio na sebe pažnju ljubavlju prema zavičaju, jednostavnim izrazom i neposrednim oblikovanjem svojih intimnih raspoloženja. Sve nijanse čežnje i ljubavi prema zavičaju, neposredna životna istina koja primorava pjesnika na razmišljanje, nemiri ljubavi i razočaranja, zamišljenost nad onim što čovjeka okružuje — sve to čini tkanje Kopilovićeve pjesništva. Premda u građenju slika

ima nedorečenosti, premda mu misao nije uvijek dorečena, ipak ugodjaji se stvore nakon čitanja njegove lirike upućuju na zaključak, da će Kopilović ostati u književnosti svo- ga zavičaja trajno prisutan.

(»Književnost bačkih Hrvata«, strana 73. posebno izda- nje KRITIKA, Svezak 5, Zagreb 1970.)

Prof. dr Ante Sekulić, književnik i kritičar

Jakov Kopilović je poseban slučaj čovjeka i pjesnika, koji je u svome dosadašnjem životu prošao vrlo mučan i čudan put, boreći se za bolji i ljepši život i promijenivši raz- lična zanimanja. Rođen u Subotici u siromašnoj bunjevačkoj porodici, bio je radnik, tramvajski konduker, činovnik, ko- rektor, pa najzad nastavnik i direktor osmogodišnje škole... Uza sve te tegobe i teškoće i neredovno školovanje, uspio je da se afirmira kao pjesnik.

Kopilović veli u nekoj pjesmi, da na bolu izrasta poezija, a pjesme su kao »krune od cvijeća i trave«, ispletene bolom. Drugdje naziva pjesnika lovcem na mirne zvijezde, s mišlju, da on treba otimati ljepote, koje se mogu uhvatiti: »Odro- nila se jedna zvijezda — i lovac na mirne zvijezde — ulovio je bljesak sjajni — na obali zanosa — i smirenja.«

Ljubavne pjesme Kopilovićeve ne ističu se nametljivo u njegovim knjigama. U prve dvije zbirke vrlo je škrt i suzdržljiv kao ljubavni pjesnik. U zadnjoj zbirci je otvore- niji, smeliji i iskreniji — više Vojvođanin nego prije.

(»Gore, more i ravnice« — prikazi iz suvremene hrvatske književnosti, Zagreb — 1955. Ulomci uzeti iz studije: »Lirika Jakova Kopilovića«, str. 113, 114, 118.)

Prof. Julije Štolčić, književnik

GLAZBENE KOMPOZICIJE NA TEKSTOVE
JAKOVA KOPILOVIĆA

1. Na priredbi »Veče subotičkih kompozitora« Subotička filharmonija je izvela kompoziciju Pavla Bačića »Ti odlaziš«. Dirigent: Milan Asić, solist: Aleksandar Ugrinov.
2. Na Memorijalu Pere Tumbasa Haje, 1. VIII 1970. god. Tamburaški orkestar Radio Novog Sada izveo je kompoziciju Pavla Bačića »Pisma o kosi«. Dirigent: A Vukosavljev.
3. Na velikom prelu, 30. I 1970. god. Tamburaški orkestar KUD »Mladost« izveo je kompoziciju Pavla Bačića »Prelo«. Dirigent: Lazar Malagurski, solist: Antika Stipić.

OD ISTOG PISCA

Daleko od zavičaja	— pjesme	Zagreb (1944)
Tisuću i jedna noć	— pjesme	Subotica (1946)
Soneti	— pjesme	Subotica (1953)
U dolu jablan	— pjesme	Subotica (1964)
Radosti	— pjesme o djeci	Subotica (1966)
Sjeverna jesen	— pjesme	Subotica (1967)
Medaljoni	— pjesme	Subotica (1967)
Mozaik (četvorica)	— pjesme	Subotica (1967)
Njiva patnje	— pjesme	Subotica (1968)
Žedan đeram	— pjesme	Subotica (1968)
Grlica na grani	— pjesme	Subotica (1970)
Plava vaza dana	— pjesme	Subotica (1970)
Medáliák	— pjesme	Subotica (1971)

(Zbirku »Medáliák« preveo je na mađarski jezik književnik Matija Molcer, prof.).

S a d r Ź a j

I DIO

OBIČNE ČIPKE RIJEČI

Obične čipke riječi — — — — — — — —	13
Polarna svjetlost — — — — — — — —	14
Radanovac — — — — — — — —	15
Kondukterka — — — — — — — —	16
Sin gospodina učitelja — — — — — — — —	17
Poručnik konjičke kasarne — — — — — — — —	18
Direktor stari — — — — — — — —	19
Velika zgrada »Centrale« — — — — — — — —	20
Karčikina večer — — — — — — — —	21
Ljubav u Gatu — — — — — — — —	22
Prodavačica cvijeća — — — — — — — —	23
Slikar u tramvaju — — — — — — — —	24
Borac u kancelariji — — — — — — — —	25
Bački muzej na Paliću — — — — — — — —	26
Vermeš — — — — — — — —	27
Kmecova »Krivina« — — — — — — — —	28
Smrt na banderi — — — — — — — —	29
Pružni radnici — — — — — — — —	30
»Mjesec dana šetnje...« — — — — — — — —	31
Kako tramvaji ustaju — — — — — — — —	32
Novi temelji zgrade »Elektrovojvodine« — — — — — — — —	33

TISUĆU I JEDAN DAN

Zvijezde	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39
Pjesma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40
U brazdi rođen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	41
Tuga sokaka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42
Jesen u gostioni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43
Život	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
Konduktar broj 32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45
Mladost na tramvajskim kolima	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
III	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48
IV	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49
V	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50
Pucam ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
Za mir	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52
Karanfili, karanfili	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53
I kao kometa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54
Smrt mjeseca	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
Običan čovjek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56
Rastanak s mladostću	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57
Zaboravljen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58
Povratak u zoru	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59
Povratak u noći	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60
Sonet o Subotici	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61
Toranj Gradske kuće	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63
III	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64
IV	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65

V	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66
VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	67
VII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68
VIII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70
X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71
XI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72
XII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73
Vjetrenjača bez krila	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	74

II DIO

SKRETNICE

Skretnice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81
Srce skretnice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82
Opet skretnica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83
Skretničar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84
II	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85
Otac	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87
U očevom domu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	89
Ocu I	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90
V	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91
VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92
Vozni park danas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93
Motorna kola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94
Prikolica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95
Postaja na zahtjev	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96

Postaja »Hajblajn«	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97
»Papučica« na tračnici	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98
Lampa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99
Kada pijem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100
Vozači	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101
Srce, rudar i snovi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102
Rudari — Prva smjena	—	—	—	—	—	—	—	—	—	103
Povratak	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104
Smjena u noći	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105
Kuća	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106
U jami	—	—	—	—	—	—	—	—	—	109
Opet na poslu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110

KAKO TEKU TRAČNICE

Kako teku tračnice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113
Tiho umiru tračnice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114
Tramvaj koji konji vuku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	115
Kontrolor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	116
Kontrolor <u>MLADI</u>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117
Pijani putnik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	118
Putnik bez karte	—	—	—	—	—	—	—	—	—	119
Kazna zvana — »šetnja«	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120
Autobusi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	121
Kontrolor na autobusu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	122
Jutro u motornim kolima	—	—	—	—	—	—	—	—	—	123
Starost tramvajskih kola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	124
Tragedija tramvaja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125

»Slijepi kolosjek«	—	—	—	—	—	—	—	—	126
Saobraćaj u transu	—	—	—	—	—	—	—	—	127
»Crveni signal«	—	—	—	—	—	—	—	—	128
Vozač Braca	—	—	—	—	—	—	—	—	129
Rafal	—	—	—	—	—	—	—	—	130
Macanko	—	—	—	—	—	—	—	—	131
Drug Lulić	—	—	—	—	—	—	—	—	132
Tuga za starom rđavom prugom	—	—	—	—	—	—	—	—	135
BIBLIOGRAFSKI PABIRCI									137
Tumač riječi i imena	—	—	—	—	—	—	—	—	138
BIO — BIBLIOGRAFSKI PODACI O PISCU									139
Glazbene skladbe na tekstove pjesama									
Jakova Kopilovića	—	—	—	—	—	—	—	—	144
Od istog pisca	—	—	—	—	—	—	—	—	145
Sadržaj	—	—	—	—	—	—	—	—	147

